

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
— pol leta 1 „ 60 „
— četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofljsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez pose-
bne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Osiromašenje kmeta.

Ni samo prazna beseda to, ako se govori da kmet vedno bolj in bolj boža in siromaši. Kdor koli z kmetom v dotiko pride, nam bode to potrdil. Pitajmo davkarje, kako kmet težko davek plačuje; pitajmo notarje, advokate, ali lahko kmet njih zaslužke plačuje; prašajmo trgovce in krčmarje, ali jim kmet dá dosta skupiti. Vsi ti in še drugi, katerim kmet svojo revo potožuje, nam bodo na naše vprašanje rekli, da kmet vedno huje ubožava. To nam je iz navadnega življenja dokaz o siromašenju kmetovem. Črno na belem se pa o tem prepričamo, ako vzamemo v roke uradne deželne novine, kjer so priobčene eksekutivne prodaje kmet-
skih posestev. Vzemimo si trud ter sebrojimo te eksekutivne prodaje; prepričali se bodemo, da število eksekutivnih prodaj raste od leta do leta. Čuditi se je, da sl. vlada ni še naložila svoji štati-
stični komisiji, da bi iz imenovanih uradnih novin nabrajala toliko važnih števil, katere imajo go-
tovo večji pomen, nego drugi mnogovrstni, dosti-
krat malenkostni izkazi c. kr. štatiščne komisije. Ako so ti moji navedeni razlogi o rastočem siro-
maštvu kmeta morda vendar le nezanesljivi, zato hočem pa še boljših in stalnih navesti. To so iz-
kazi o tem, koliko so se v poslednjih letih kmet-
ska posestva zadolžila ali prav za prav: koliko dolga se je v gruntne knjige vknjižilo na novo. Vsled naročila pravnega ministerstva je te številke nabral in v posebni knjigi na svetlo dal dvorni tajnik Dr. Winkler. Po njegovih izkazih so se v poslednjih petih letih vknjiženi dolgovi kmet-
skih posestev na Avstrijskem tako-le pomnožili. (Tu pa dolgovi graščinskih posestev niso všteti). Leta 1871. so narastli za 22.0 milijonov gld., l. 1872. za 37.7 milj., l. 1873. za 78.3 milj., l. 1874. za 84.3 milj., l. 1875. za 70.8 milj. gold. V petih letih so se torej zemljiščine knjige kmet-
skih posestev na novo z 293.1 milijonov gold. obložile. To pa je, kakor povedano, samo novi intubili-
rani dolg; koliko je pa na naših zemljiščih v obče dolga, to se ne zna. Znauje tega bi itak nobenega

avstrijskega domoljuba ne razveselilo. Pa ni čuda, da hitimo tako v vedno večje siromaštvo; kajti država, dežela, okraj in občine v istini kmetu pre-
velika bremena nalagajo. Stavijo se železnice, ceste, mostovi, šole, tu in tam cerkve nove. (Na Slovenskem, kolikor nam znano, le kder je skrajna sila, Ured.) — za kar vse se kmeta v prvi vrsti poprime. Res, da vse te naprave so ljudstvu na korist, vse so mu kapital, ki daje obresti; toda ti obresti pokazali se bodo prav za prav še le v nekaterih letih. Vsled tega ubožanja kmet-
skega ljudstva postaja ono otožno in se vda malomarno žalostni osodi. Ako se ne bode prenehalo z oblo-
ževanjem, zgubil se bode v nekaterih desetletjih kmet-
ski stan popoln. Imeli bodemo samo po-
sestnike velikih gruntov — in delavce. Mej temi vmes bodo morebiti še kakovi najemniki, ki bodo še posebno delavce in posestnike stiskovali, pra-
vega kmeta, stebra vsaki državi, bržčas več ne bo. Lapajne.

Gospodarske stvari.

Trs, ktereга korenine globoko segati zamorejo, na-
reja vinograd trpežen in rodovit.

M. „Kolikor globočeje zamore trs korenine poganjati, toliko trpežniši je vinograd“, to je res-
nica, katero mora tisti, ki si nov vinograd zasaja i vinogradnik pri obdelovanju in daljni strežbi vi-
nograda vedno in skrbno pred očmi imeti in se pri delu po nji ravnati. Če vinograd 10—20 let delj trpi, tako taka trpežnost obresti založenega kapitala in leto na leto na vinograd obrnjenih stroškov znatno poviša. Da pa more trs korenine globoko poganjati, zato je treba zemljo tudi glo-
boko prerovati ali rigolati in jame, v ktere se novi trs posaja prav globoko kopati, da najde trs dosti globoko rahle in rodovitne zemlje, v katero more spodnje ali nožne korenine pognati, ki so mu po-
sebno za to namenjene, da se po njih za rast in vspeh potrebne vlage nasrka. Zato pa je tudi treba

pri zasajanju sajenic koreninski venec okoli zgornjega kolenca skrbno in do čista porezati, da potem spodnje korenine toliko močnejše poženejo kar napravi na prvem mestu močen trs, ki poganja krepke rozge, ktere so potem sposobne obilno in zdravega grozdja roditi. Tudi pri kopanju, starih vinogradov gre na prvem mestu gledati, da se dosti globoko koplje, okoli trsa prst globoko odgreba in se trsu zgornje korenine, ktere sem ter tje tudi biče, mostače imenujejo, vestno porezujejo in odpravljajo. To je stara od očetov sinom sporočena skušnja in resnica, ktero vestni vinogradniki tudi skrbno izpolnjujejo. Vendar pa bi morda lahko kdo vgovoril, zakaj bi trsu ravno one korenine jemal, ki so najbolj vstvarjene živež in redivne snovi, ktere se ravno v gornjih plasteh zemlje največ in najbolje nahajajo, na se potegavati in rastlini v rast dovajati? Marveč bi se morale ravno te korenine gojiti in varovati, ki iz gornje prsti trsu najbolj živež dovažajo. In res poskusili so to, pustili trsu gornje korenine ali biče in sicer z najboljšim nahipnim vspehom. Trs je bohotne rozge poganjal in da bi se to še bolj pospešilo, se mu je še z površnim gnojenjem, kar je bujno rast le še bolj pospeševalo, na pomoč priteklo. Veselje vinogradnikov je bilo veliko ali le kratko. Vsled površnega gnojenja so se biči v zgornji plasti zemlje vedno bolj razraščali tako, da je slednjič težko ali celo nemogoče postalo trs spomladi dobro okopati. Tudi plevel se je močno z vinogradu zaredil in zarasel pospeševan po površnem gnojenjem. Zrak in solnce je z časom trsu jemal in v kratkem više vzrastel, ko trsne rozge same. Z časom so se jeli pogosto žolti trsi po vinogradu sem ter tje pokazovati in vinogradnikov se je jel strah in groza polastovati. Že se je mislilo na trsno ali francosko uš, ali pa so rekli: trs je zgorel in takih reči več. In vendar ni bilo drugega, kakor da je bil trs pozebel. Mokri pozimski mráz je bil trsom njezne vzgornje korenine, ki so bile vrhu zemlje preblizu, pokončal. Spodnji del trsa pa je bil že prej oslabil in poginil, ali kakor pri nas pravijo: gole so se na spodnjem delu korenine zaredile. Zgornje korenine same po sebi pa niso bile dosti krepke celi trs prav prerediti. Začel je hirati in, če leto za rast ni bilo ravno prav ugodno, popolnoma poginil.

V drugih krajih pa, ki od mraza niso imeli preveč trpeti, je vzela suša to, kar je zima pustila. In tako se je pokazalo, kako malovredno je trsu biče ali zgornje korenine puščati ali še celo njihovo rast z površnim gnojenjem pospeševati. Umni vinogradnik toraj ne pušča pri kopanju zgornjih korenin v površnih plasteh zemlje in tudi gnoji trsu tako, da le spodnje korenine od gnoja živež dobivajo ne pa zgornje, ki le prerade, če premočno začnejo rasti, spodnje zaduše in ž njimi vred ves trs ugonobijo.

Gnoj se mora v vinogradu tako globoko pod zemljo spraviti, da njegove redivne snovi le spod-

njim koreninam na korist pridejo, in toraj se mora že pri nasajanju novih vinogradov ozir jemati in skrbeti za močen razvitek spodnjih korenin. So sicer lege, v kterih trs korenin globoko spuščati ali ne more ali tudi ne sme. Prve so tiste, v kterih kamenje in skalovje globočeje vdiranje korenin zabranjuje in v kterih so spodnje plasti zemlje brez vse redivne snovi. Vendar pa je tudi tukaj jedino sredstvo rodoviten vinograd napraviti, da se globoko v kamenje koplje in jame z dobro prstjo, vejnikom in gnojem do dobrega naložijo. Druge pa so tiste, kder so spodnje plasti mokre. Tu korenine ne morejo vdirati, ker jih mnogo začne gnjiti in se dosti prej usuši, kakor na dobrem in priležnem zemljišču. Umni vinogradnik si pa tudi tukaj more in zna pomagati. Jame v mokrih krajih skoplje za toliko globočeje in jih potem na dnu z kamenjem nasuje, na ktero še le dobra prst, vejnik in gnoj pride in v to potem trs zasaja. Na tak način se mokre lege dajo nekoliko posušiti, vsaj da trsu toliko ne škodujejo. Le če bi se tem napakam ne dalo na noben drug način od pomoči, se smejo gornje korenine seveda na škodo trpežnosti celega vinograda gojiti in varovati. Tako trs res bolj bujno začne gnati in tudi roditi ali kakor smo že rekli na škodo trpežnosti celega vinograda.

V obče velja toraj pravilo: da mora trsu korenine globoko poganjati mogoče biti, in razumni vinogradnik ima v posameznih slučajih preudariti in odločiti, kde in kdaj se sme drugače ravnati.

Stolčen ogelj dober pomočnik v vrtinarstvu. Stolčenega oglja se vrtarji pri svojih opravkih na vrtu vedno bolj poslužujejo. V mnogih slučajih je dober pomoček, z kterim se plesnoba odpravi. Rano narejene gnojne grede le redkokdaj trpijo vsled prevelike vlažnosti, če so se semena z stolčnim ogljem potrosila. Vse čebulovine z ogljem potrosene ostanejo dosti bolj zdrave. Če se prerezne rane prav sočnatih rastlin z ogljevim prahom potrosijo, manj kaj gnjijejo, in boljše rastejo. Sploh pa je ogelj povsodi, kder gre zato, da se vlaga in plesnoba odvrta, najboljši pomoček.

M. Prestop na zeleno klajo. Prišel je čas, ko se z suhe na zeleno klajo prestopa. Treba pa je velike opaznosti, da se, dokler je zelenje še mlado in putavo, preneglo in na enkrat na zeleno klajo ne prestopi. Treba je posebno sprva še vedno nekaj suhe klaje primešavati, da se živina tako polagoma zelenega privadi in ne zboli.

M. Sadna drevesa pomladiti je zdaj čas. Sadna drevesa, ki se sem ter tje v kljub vsej primernej postrežbi ne morejo opomoči in k močem priti, je zdaj čas pomladiti. To se pa tako-le godi: Veje starike se jim polagoma porežejo in se jim iz mladih letoraslov nova krona naredi. Črešnje pa tako pomlajenje ne prenesó. Njim se pa po-

maga, če se pod drevesom nad koreninami precej široko okoli debla koplje in rahlja. Rakove rane se jim izrežejo noter do zdravega lesa in z drevesnim voskom lepo zamažejo.

M. Zoper drevesne gosenice. Obeže se drevesno deblo blizu pol metra nad zemljo z kosom debelega papirja, ki je 2—3 prste širok in prej z katranovcem, kolomažo ali tičjim limom pomazan. Tako ne vleze nobena gosenica z tal na drevo. Vsaki teden se papirni kos ponovi.

Sejmovi na Štajerskem. 13. maja Planina, Miklavž v Sausalu, Janž na Sulmi, Slov. Gradec, Studenice, Ponkva; 16. maja Bizelsko, Vojnik, sv. Martin na Sulmi, Pilštanj, št. Ilj v Slov. goricah.

Sejmovi na Koroškem. 13. maja Doberlaves; 20. maja Celovec.

Dopisi.

Iz Maribora. (Blagoslovljenje dijaškega semenišča) se je slovesno vršilo 1. maja v pričo mnogo ljudstva in blizu 40 duhovnikov iz vseh krajev naše škofije. Mil. knez in škof so se pripeljali zjutraj ob 8. uri k novemu semenišnemu poslopju, kder so bili pričakovani in sprejeti od visoko častitega stolnega kapitela, mnogo odličnih gostov in dijakov, ki so že v semenišče sprejeti. Najpred so blagoslovili kapelo, potem mešna oblačila, v katerih so sv. mešo služili in naposled hram gredoč skoz vse prostore v obeh nadstropjih ter ostali v obednici pri tleh. Tu so se mil. knezoškofu predstavili dijaki semeniški in dva sta se v imenu vseh zahvalila za sprejetje, češ zdaj so rešeni skrbi za hrano in stanovanje, torej bodo toliko leži svoje dolžnosti spolnovali. Obljubila sta, da se hočejo vsi te dobrote vredni skazovati z pokorščino do predpostavljenih, z marljivostjo v učenju, z lepim obnašanjem, s hvaležnostjo do svojih dobrotnikov in da bodo svoje znanosti, ktere si v šolah pridobijo in svojo veljavnost, če kedaj kako dosežejo, vselej obračali na razširjanje božje časti, na srečo domovine in blagor našemu ljudstvu. Da bi te obljube leži spolnovali, podelili so jim mil. knezoškof sv. blagoslov ter jim s prisrčnimi besedami na srce polagali njih dolžnosti, zlasti da morajo vedno pred očmi imeti skrb, čast tega zavoda varovati, v pobožnosti in učenosti skusiti druge prekositi in nikoli pozabiti dobrotnikov, ki pripomagajo, da se ta zavod more zdržati. Potem je gimnazijski pevski zbor, ki je tudi pri sv. meši slovesnost z izvrstnim petjem povišal, zapel še nekoliko pesmi na zadnje cesarsko himno, po kateri se je svitlemu cesarju zaklical trikrat: živio! Pri obedu so mil. knez vsakemu gostu podelili jako primeren spominek na to slovesnost, namreč tiskan nemšk igrokaz: „Maksimilijan“, ki predstavlja življenje celjskega rojaka sv. Maksimilijana, semeniškega patrona. — Letos sprejeti dijaki so: Birk-

majer Bogomir iz Konjic; Lah France iz Pilštajna; Medved Anton iz Reihenburga; Miklavc Janez iz Ribnice; Ogrizek Franc od sv. Križa pri Slatini; Vreže Janez iz Šmarije; Urban Alojzij iz Vuhreda; Atteneder Jožef od sv. Martina pri Slov. Gradcu; Babšek Alojzij iz Studenic; Sagadin Štefan iz Laporja; Šumenjak Martin od Ljutomera; Kavčič Jakob od sv. Petra pri Radgoni; Schönwetter Tomaž od sv. Trojice v Slov. goricah in Črncenšek Franc od Ptujске gore. — Upamo pa, da bo pričeto podvzetje dobro napredovalo in si vedno več prijateljev in podpornikov pridobivalo!

Iz Ptuja. († Andrej Krauer). Komaj 5 mesencev je preteklo, odkar v zemlji počiva tukajšnji prvi prošt g. dr. Janez Vošnjak, in že smo po nagli smrti zgubili njegovega vikarija, č. g. Andreja Kranerja, ki je po kratki bolezni 28. apr. umrl. Ranjki se je narodil 14. oktobra l. 1840. pri sv. Juriju v Slov. goricah kot sin precej premožnih in vrlih staršev. Na prigovarjanje njegovega botra in takratnega župnika č. g. Dolinška, so starši dali mladega Andreja v Maribor v latinske šole, katere je z izvrstnim uspehom dokončal, in potem sprejet bil v mariborsko duhovnico. Kakor kot dijak, tako je tudi kot bogoslovec bil tih, miren, pobožen in jako marljiv ter se odlikoval, da so ga sedanji knez in škof že v 3. letu v mešnika posvetili l. 1863. Drugo leto potem je prišel za kaplana v Jarenino. Tu je ostal 4 leta, ker je od grofa Brandisa v Mariboru ponujeno mu službo odgojitelja brž odložil in se zopet vrnil v Jarenino; tudi za namenjeno mu častno mesto dvornega kaplana pri milostljivem knezoškofu se je v svoji ponižnosti čutil preslabega. Priljubljeno mu Jarenino je moral zapustiti l. 1868. ter je šel za mestnega kaplana v Ptuj. L. 1870. je tukaj postal vikarij ali „kurmeister“ in v tej službi je tudi skončal svoje življenje. Klic za špirituala v Maribor se mu je zdel pretežaven in on je ostal na svojem mestu. Lani, ko je prošt dr. Vošnjak umrl, se mu je izročilo vse farno oskrbovanje, dokler ni imenovan novi prošt. Ali tega ni več učakal. Veliko sredo se mu je zavoljo velikega števila spovedancev mudilo in se je precej naglo podal v hiralnico k usmiljenim sestram meševat. Pri sv. opravilu — bilo je njegovo poslednje — se je prehladil, zbolel in vsled vnetja pluč umrl. Spolnile so se nad njim besede Gospodove: kdor bo svojo dušo zavoljo mene zgubil, ta jo bo zopet našel. Mat. 10, 39.

Pogreb njegov 30. aprila bil je sijajen; mnogo ljudstva iz mesta in okolice šolska mladež z učitelji, realna gimnazija z profesorji, mestni župan, c. k. uradniki in oficirji in 49 duhovnikov mu je posodilo zadnjo pot. Mrtvaške obrede so opravljali č. g. Meško, župnik pri sv. Lovrencu v Slov. gorice. in dekanijski administrator; stregli so ranjkega sošolci č. gg. J. Bezenšek, župnik v Čadramu, V. Geršak, župnik pri sv. Jungerti na Pohorju in Fr. Ozmeč, kaplan pri sv. Martinu pod